DÜZENLEYİCİ GENEL İŞLEMLER

T.C.
D A N I Ş T A Y
Dokuzuncu Daire
Esas No : 1987/3908
Karar No : 1989/707

Özeti: Düzenleyici tasarrufun iptali istenen hükmünün yürürlükten kalktığı, bu hükme paralel olarak getirilen ve olaya uygulanabilecek olan hükmün de Dairemizce iptal edildiği ve talepten fazlaya hükmedilemeyeceği Hk.

Davacı : .....

Davalılar : 1. Maliye ve Gümrük Bakanlığı

2. ..... Belediye Başkanlığı

Davanın Konusu: ..... - ..... İlçesi, ... Mahallesinde tapunun ... pafta, ... ada ve ... sayılı parselindeki eski eser olan taşınmazın, 1986 yılı Emlâk Vergisine ait tahakkukun tam yapılması suretiyle kısıtlılık hükümlerinden yararlandırılmamasına ilişkin işlemle bu işlemin dayanağı olan ve 14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin değişikliğine ilişkin 29.3.1974 gün ve 14842 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmeliğin 5. maddesinin, eski eserlere kısıtlılık hükümlerinin uygulanmasında istisna getiren ve parantez içinde yer alan "iş yeri" istisnası kısmının; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda taşınmazların tasarrufları ile ilgili olarak kısıtlılık getirilirken taşınmazın ticari veya gayri ticari olarak kullanılması ile ilgili bir ayrımın öngörülmediği ve konu ile ilgili diğer kanunlarda da kısıtlayıcı bir hükmün yer almadığı ileri sürülerek iptali istemidir.

Savunmaların Özeti : Davalı belediye başkanlığınca, taşınmazın ticari faaliyete konu teşkil ettiği için kısıtlılıktan yararlanamıyacağı ileri sürülerek davanın reddi istenilmiş ve Bakanlıkça cevap verilmemiştir.

Scanned by CamScanner

Savcı Işın Esen'in Düşüncesi : Yükümlünün 1/3 hissesine sahip olduğu .... İlçesi, ... Mahallesi, ... pafta, ... ada, ... sayılı parselde kayıtlı eski eser niteliğindeki ..... Hamamının tasarrufunun kısıtlı olduğundan bahisle 1986 yılı emlâk vergisinin 1/10 oranında tahakkuk ettirilmesi gerekirken tahakkukun tam olarak yapılmasına dair işlemle, bu işlemin dayanağını teşkil eden 14.9.1972 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Tasarrufu Kısıtlı Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik'in değişik 5. maddesi parantez içi hükmünün iptali istemi ile açılan dava incelendi.

14.9.1972 günlü Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik" in 5. maddesi "Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca eski eser olarak tespit edilen bina, arsa ve arazinin tasarrufu kısıtlanmış sayılır" hükmünü getirmiş ve bu hüküm 29.3.1974 günlü Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelikle değişikliğe uğrayarak parantez içinde yer alan "ticaret, san'at (zanaat) veya mesleki bir faaliyetin icrası için yapılan, tesis maksadı dışında bir fonksiyon verilen veya bu amaçla kullanılanlar hariç) hükmü ile bu hükme bir istisna getirilmiştir.

Olayda, davalı Belediye Başkanlığının parantez içi hükme dayanarak, vergisi uyuşmazlık konusu taşınmazın ticaret yeri olduğu gerekçesi ile yükümlünün kısıtlılık hükümlerinden yararlanamayacağı sonucuna varması üzerine kısıtlılık hükümlerinden yararlandırılmayarak tahakkukun tam olarak yapılmasına dair işlemle yönetmeliğin 5. maddesinde yer alan parantez içi hükmün iptali istenilmekte ise de, 17.11.1986 gün ve 19284 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak 9.11.1985 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe giren "Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmelik" in 7. maddesi ile 14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve arazi Hakkında Yönetmelik ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu durumda uyuşmazlık konusu dönemde 17.11.1986 gün ve 19284 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik yürürlükte olup, iptali istenen 14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik yürürlükte bulunmamakta başka bir ifade ile bu hususa ilişkin uyuşmazlık konusu ortadan kalkmış olmaktadır.

Esasen 14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmeliğin 5. maddesinin iptali istenen parantez içindeki hükme paralel bir hüküm 17.11.1986 gün ve 19284 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesinde de yer almış olup sözü edilen 4. madde hükmü Dairemizin 15.11.1988 gün ve E:1987/80, KM:1988/3460 sayılı kararı ile iptal edilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan 23.7.1983 gün ve 18113 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 22. maddesinde; tapu kütüğüne "korunması gerekli taşınmaz kültür varlığıdır" kaydı konulmuş olan ve Yüksek Kurulca tescil edilerek 1. veya 2. grup olarak gruplandırılmış bulunan taşınmaz kültür varlığının her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu hükme bağlanmıştır.

Scanned by CamScanner

Her türlü vergi, resim ve harç deyiminin emlâk vergisini de kapsayacağı açıktır.

Dosyanın incelenmesinden beyan konusu ..... Hamamının gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 5.11.1954 tarih ve 313 sayılı, 9.6.1973 tarih ve 7198 sayılı kararları ile aynen korunması gerekli eski eser olarak tescil edildiği anlaşıldığından anılan taşınmazın 2863 sayılı Yasanın yukarıda sözü edilen 22. maddesi hükmü karşısında emlâk vergisinden muaf tutulması gerekmekte ise de yükümlü 1/10 oranında kısıtlı vergi uygulanmasını talep etmekte olup talepten fazlasına hükmedilemeyeceğinden tahakkukun 1/10 oranında yapılması gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle davanın 14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin parantez içinde yer alan hükmünün iptali talebine ilişkin kısmı hakkında karar verilmesine yer olmadığına, talepten fazlasına hükmedilemeyeceğinden tarhiyatın 1/10 oranında fazlasına ilişkin kısmının kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince Savcının ve Tetkik Hakimi Cavit Zeybek'in yazılı ve sözlü görüş ve düşünceleri alındıktan sonra işin gereği görüşüldü:

Dava; eski eser olan taşınmazın bağımsız bölümlerinin, 1986 yılı Emlâk Vergisi tahakkukunun tam olarak yapılmasına ilişkin tahakkuk fişiyle kısıtlılık hükümlerinden yararlandırılmaması yolunda tesis edilen işlemin ve bu işlemin dayanağını teşkil eden yönetmelik hükmünün iptali istemiyle açılmıştır.

14.9.1972 gün ve 14306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca eski eser olarak tespit edilen binalara kısıtlılık hükümlerinin uygulanabileceğini öngören 5. maddesinde, 29.3.1974 gün ve 14842 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmeliğin 1. maddesiyle yapılan değişiklikle eski eserlerle ilgili olarak getirilen ve kısıtlılığa ait istisnaları öngören parantez içi "İş yeri" hükmü; 17.11.1986 tarih ve 19284 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin 7. ve 8 inci maddeleri hükümleri ile 9.11.1985 tarihi itibariyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu durumda, 9.11.1985 tarihinde ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin 5. maddesinde yapılmış bulunan, parantez içinde yer alan ve iptal davasına konu edilen değişikliğe ait iş yeri hükmünün, 1986 yılı Emlâk Vergisinden doğan Hakkında Yönetmeliğin 7. ve 8. maddeleri hükümleri ile 9.11.1985 tarihi itibariyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu durumda, 9.11.1985 tarihinde ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin 5. maddesinde yapılmış bulunan, parantez içinde yer alan ve iptal davasına konu edilen değişikliğe ait iş yeri hükmünün, 1986 yılı Emlâk Vergisinden doğan uyuşmazlıklara uygulanması mümkün değildir. Bunun sonucu olarakda bu hüküm iptal davasına konu edilemez.

Taşınmazın işyeri olarak kullanılan bağımsız bölümlerinin kısıtlılık hükümlerinden yararlandırılmamasına dair işleme gelince;

Scanned by CamScanner

Yargı kararıyla iptal edilen bir düzenleyici tasarruf, iptal kararının verildiği tarihten itibaren yürürlükten kalkar. ancak, bu düzenleyici hükmün yürürlüğe girdiği tarihle bu hükmün yargı kararıyla iptal edildiği tarih arasındaki sürede veya iptal kararının verildiği tarihte açılan ve derdest bulunan davalar ile kanun yoluna gidilmiş olunmasından dolayı kesinleşmemiş bulunan karara ait davalar iptal kararının sonuçlarından yararlanır. Yani bunlar da iptal kararının kapsamına girer.

9.11.1985 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan ve önceki yönetmeliği ek ve değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kaldıran 17.11.19867 tarih ve 19284 sayılı Tasarrufu Kısıtlanan Bina, Arsa ve Arazi Hakkında Yönetmeliğin, yürürlükten kalkan yönetmeliğin değişik 5. maddesine paralel ve olaya uygulanması gereken 4. maddesi hükmü; Dairemizin 15.11.1988 gün ve 1988/3400 sayılı kararıyla, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanununun 22 ve 21. maddelerine göre taşınmaz kültür varlıklarının emlâk vergisinden muaf olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

İhtilafa konu bağımsız bölümlerin içinde bulunduğu ..... Hamamının, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 5.11.1954 tarih ve 313 sayılı kararıyla eski eser olarak tescil edildiği ve 16 Kasım 1976 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan korunması gerekli eski eserler arasında yer aldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, eski eser, yani taşınmaz kültür varlığı olan ..... Hamamında bulunan bağımsız bölümler, 2863 sayılı Kanunun 22 ve değişik 21. maddelerine göre 1986 yılında Emlâk Vergisinden muaf olduğu gibi Yönetmeliğin 4. maddesinin iptaline dair Dairemizin 15.11.1988 gün ve 1988/3460 sayılı kararı karşısında da muafiyetden yararlanmaları gerekir.

Ancak, yükümlü vekili tarafından bağımsız bölümler için kısıtlılık hükümlerinin uygulanmasının istenilmesi ve talepten fazlaya hükmetmenin mümkün olmaması nedenleriyle bağımsız bölümlerin 1986 yılı Emlâk Vergisinde Kısıtlılık hükümlerinden yararlandırılması gerekeceğinden aksi yolda yapılan işlemde isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle 14.9.1972 günlü anılan yönetmeliğin 5. maddesinin parantez içinde yer alan işyeri hükmünün iptaline dair talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve kısıtlılıktan yararlandırılmama işleminin iptaline, 9.600,- lira yargılama gideri ile 11.000,- lira avukatlık ücretinin davalı idareden alınıp davacıya verilmesine 7.3.1989 gününde oybirliği ile karar verildi.

——— 0 ———

Scanned by CamScanner